

Første afsnit (Det levende væsen) – Kapitel 9 (Det levende væsen og døden) – Lektion 37

Den første sfære som skærsild eller helvede (fortsat fra lektion 36)

14.

Gennem studiet af lektion 36 erfarede vi, at der ved begrebet “den første sfære” nøjere bestemt forstås en zone i den åndelige verden, som er dannet og opretholdt af de levende væseners udpræget fysiske interesser. Yderligere kom vi til klarhed over, at den åndelige verden på grund af den dérværende materies let bevægelighed så langt fra er nogen ideel tumleplads for beskæftigelsen med netop de fysiske interesser og dermed altså for beskæftigelsen med de interesser, som just danner den første sfære – dog naturligvis forudsat at nævnte beskæftigelse i renkultur er henvist til at finde sted der. Og det er jo i større eller mindre udstrækning tilfældet for alle de væseners vedkommende, som nylig er afgået ved den fysiske død.

De udpræget fysiske interesser danner med andre ord en åndelig zone eller sfære, som det kun er fuldt tilfredsstillende at være engageret i, så længe man samtidig er engageret i den fysiske verden. Og det vil igen sige, at de udpræget fysiske interesser danner et tilværelsesområde af åndelig karakter, som ligefrem ved sin natur er forudbestemt til at gøre sig gældende som et mere eller mindre utilfredsstillende og dermed også mere eller mindre ubehageligt “sted” at opholde sig i renkultur. Det ligger i sagens natur, og det tjener til at forklare, hvordan der kan være grundlag for at sætte begrebet “den første sfære” i forbindelse med begreberne “skærsild” og “helvede”. Således så vi netop i den foregående lektion et par fundamentale eksempler på, hvorledes opholdet i den første sfære kan komme til at forme sig som just en skærsilds- eller helvedesoplevelse alene af den grund, at den åndelige verden på ingen måde i sig selv er nogen ideel tumleplads for beskæftigelsen med de udpræget fysiske interesser.

At styrken og graden af ubehags- og dermed helvedesmomentet i den oplevelse, som kan blive det levende væsen til del under opholdet i den første sfære, veksler fra individ til individ er under henvisning til analyserne i lektion 35 en selvfølge og nævnes blot for en ordens skyld. Styrken og graden af nævnte moment afhænger, som det vil forstås, meget nøje af hvert enkelt individs totale mentale udrustning og her i denne forbindelse ikke mindst af det omfang, i hvilket det er i sin egoismes, sin forfængeligheds og sit primitive fysisk-materialistiske nydelsesbegærs vold. Det er just disse træk i mentaliteten, der i første række er bestemmende for, i hvor høj grad oplevelsen af den første sfære skal komme til at forme sig som en ubehagsoplevelse eller sagt med andre ord: det er først og fremmest de lavere naturer i mentaliteten, der foranlediger, at den første sfære kan komme til at fremtræde som et skærsilds- eller helvedespanorama for det implicerede individ.

15.

Imidlertid kan også andre omstændigheder og forhold komme i betragtning som årsager til, at opholdet i den første sfære vil forme sig som en helvedesoplevelse. Og da vi jo alle før eller siden i kortere eller længere tid skal gæste denne verden, kunne det med henblik på det værdifulde i kendskabet til hensigtsmæssige præventive forholdsregler måske have sin betydning og interesse at se lidt nærmere på disse forhold og omstændigheder. Vi skal derfor indlede en gennemgang af nogle af de vigtigste af disse forhold, hvilken dog af hensyn til den begrænsede plads er henvist til at antage et højst summarisk præg.

15a.

Den efterfølgende gennemgang skal vi indlede med at oplyse, at det specielt er det jordiske menneske og dets vilkår i den første sfære, der vil blive omtalt – og endog her fortrinsvis den kategori af jordiske mennesker, der i en eller anden udstrækning har modtaget human påvirkning. Thi desværre forbyder den begrænsede plads, der står til vores rådighed, at beskrivelsen udvides til også at omfatte dyrene og de helt primitive, humanistisk upåvirkede menneskers vilkår i omtalte første sfære.

Allerførst skal omtales sådanne mennesker, som i en eller anden udstrækning er blevet et hjælpeløst bytte for en eller anden unaturlig fysisk vane, en såkaldt last eller afsporing. – Dette at være bytte for en sådan last eller afsporing – den være sig af seksuel eller "ernæringsmæssig" natur – er i virkeligheden det samme som at være fængslet i et system af specielle ønsker, begær og tankearter, nemlig ønsker, begær og tankearter, der på den ene side har relation til midlerne og forudsætningerne for lastens tilfredsstillelse, og som på den anden side er motiveret af det sæt unaturlige behov, som under lastens dyrkelse i A og B-stadierne er blevet fremelskede (se eventuelt lektion 23, 24). Og at det er i kontakt med virkeligheden at tale om, at individerne, der henhører under den her beskrevne væsenstype, er fængslede i disse specielle ønsker, begær og tankearter, fremgår af, at deres bevidsthedsliv så godt som ustandselt er engageret i en beskæftigelse med dem enten direkte eller indirekte.

Så længe den her skildrede type mennesker befinder sig i den fysiske verden, udgør den verden, som de førnævnte unaturlige ønsker, begær og tankearter repræsenterer, en såkaldt indre verden. Og denne eksisterer her side om side eller rettere sagt sammenblandet med den verden, der dannes på foranledning af de indtryk, individet gennem sine fysiske sanser modtager fra den fysiske omverden – herunder dets mere eller mindre opmuntrende medvæsener. Det betyder igen, at der, så længe den fysiske tilværelsesform består, forekommer en hel del, der kan supplere og måske tilmed lyse op i den livsoplevelse, som individet er genstand for.

Anderledes derimod når det efter passagen gennem den første død betræder den første sfæres "grund". Her forekommer der absolut intet, der kan bidrage med et sådant formildende supplement til livsoplevelsen. Her tager tværtimod de unaturlige ønsker og begær samt de hermed forbundne unaturlige tankearter konkret form i den forstand, at de for individets sanser træder frem i umiskendelige visioner, visioner der danner dets omverden. Det betyder igen, at hele dets omverden og dermed alt i dets omgivelser bærer præg af disse unaturlige ønsker og begær m.v. Ja, hele dets tilværelse er så at sige gennemsyret af den stemning af unatur, der netop kendetegner de pågældende afsporede ønsker, begær og tankearter, og den eksisterer dermed helt i disse tendensers pagt og tegn. Man kan ligefrem tale om, at de ydre tilværelsesforhold, der omgiver et sådant menneske, er en synliggjort afspejling af dets egen ulykkelige "indre" tilstand eller sagt med andre ord: det, der tidligere blot var en indre tilstand, der for så vidt var skjult for andres blikke, er nu pludselig blevet til en kompromitterende yderverden, i hvilken det selv helt er fængslet eller opslugt.

Til at begynde med undgår de forandrede ydre forhold ganske vist helt det implicerede individs opmærksomhed, idet det i den første tid af sit ophold i den første sfære ganske vil være optaget af en fortsat, rent vanemæssigt betonet dyrkelse af den eller de laster, der behersker det. Herunder kan det for øvrigt meget let finde på at "opsøge" mennesker, der stadig fører deres tilværelse på det fysiske plan, og som er bytte for den samme last som det selv, idet det gennem knytningen af en vis åndelig kontakt eller forbindelse kan tilegne sig en fornemmelse af den tilfredsstillelse, som disse fysiske væsener eventuelt opnår. Det diskarnerede individ optræder altså ligefrem i den uhyggelige rolle som en slags åndelig vampyr, der suger tilfredsstillelsesfornemmelser af mennesker i den fysiske verden,

som just er i færd med at dyrke den last, det selv er fanget i. Det er bl.a. dette, man forstår ved "besættelse".

Til at begynde med er væsenet som sagt så optaget af sin last og dens tilfredsstillelse, at det ikke hæfter sig ved den forandring, der er sket med hensyn til dets omgivelser, men før eller siden vil det uundgåeligt blive opmærksom på sin ændrede tilstand og her først og fremmest på sine ændrede omgivelser. Og fra dette øjeblik er det fortrinsvis denne opdagelse, der kræver og fængsler dets opmærksomhed. Det bemærker nu, at det ligefrem er hensat til en slags spøgelsesverden. Alt virker uhyggeligt, gustent og unaturligt – ja, først og fremmest unaturligt og dermed helt i pagt med den unatur, der kendetegner de tilgrundliggende ønsker, begær og tankearter. Det erfarer også mere eller mindre ubevidst, at det spøgelsesagtige, unaturlige og groteske bliver des mere udpræget, jo mere det skænker det sin opmærksomhed. Men hvad det i realiteten er, der foregår, kan det som regel ikke finde ud af. I hvert fald kan det ikke komme på sporet af, at de uhyggelige omgivelser i virkeligheden er frembragt af det selv og dermed udgør virkninger, til hvilke det selv er ophavet. Det begrænser sig til at være tryllebundet af disse virkninger, hvilket således er ensbetydende med, at det befinder sig i den situation at være et hjælpeløst bytte for sin egen forestillingsevne og indbildningskraft. Det er kort sagt komplet fastlåst i et mentalt fængsel frembragt af dets egen skaberevne samt de heri virkende unaturlige begærkræfter.

I virkeligheden rummer dette emne stof til en hel afhandling for sig, hvad der ikke mindst bliver synligt, hvis man i sine betragtninger medtager virkningerne af de konflikter, som væsenets eventuelle modvilje og afsky mod sin egen lastebundne svaghed i givet fald fremkalder. En sådan afhandling kan vi dog selvfølgelig ikke komme ind på her, men må nøjes med at fremhæve det faktum, at den her skildrede type mennesker som følge af deres afsporede situation er henvist til at gennemleve en meget ulykkelig periode under deres ophold i den første sfære, idet den verden, de her har adgang til at opleve, helt og holdent er et produkt af deres egen skaberevne og dermed også helt og holdent bærer præg af de uheldige kræfter, der i første række virker i denne skaberevne.

Et par træk, som ikke mindst bidrager til at gøre den her omtalte væsenstypes ophold i den første sfære ubehageligt, skal dog i det følgende søges omtalt.

Det drejer sig først og fremmest om det forhold, at individet, der befinder sig i den første sfære, nu i modsætning til tidligere kun oplever én verden, nemlig den åndelige verden. Tidligere oplevede det, som allerede nævnt, på en gang både den fysiske verden og den åndelige verden, hvor sidstnævnte indskrænkede sig til at gøre sig gældende som en indre og tilsyneladende sekundær verden, medens derimod den førstnævnte gjorde sig gældende som en ydre, håndgribelig primær verden. Men nu er det altså henvist til kun at opleve den åndelige verden. Til gengæld gør denne sig i væsenets nye situation gældende som en mindst lige så realistisk, håndgribelig yderverden, som det tidligere var tilfældet med den fysiske verden. Og egentlig kunne alt synes så godt, idet væsenet dermed har fået erstatning for tabet af den fysiske yderverden. Dette er imidlertid kun tilfældet, såfremt væsenets skaberevne er behersket af sunde, naturlige og positive tendenser. Thi er det modsatte tilfældet, bliver den yderverden, det nu oplever, uundgåeligt af en tilsvarende frastødende karakter, eftersom loven i den åndelige verden er den, at man her kun kan komme til at opleve det, man selv skaber, plus det andre ligesindede væsener skaber i den åndelige materie.

Væsenet, der er posteret i den åndelige verden, kan altså kun opleve sine egne og ligesindede væseners frembringelser i den åndelige materie. Er disse frembringelser derfor af usund og negativ karakter, bliver opholdet forståeligt nok af en tilsvarende ubehagelig karakter, og det så meget mere, som der nu aldeles ikke længere gives noget til at aflede opmærksomheden og lede bevidsthedslivet ind i ændrede baner. Dette kunne lade sig gøre, da væsenet levede i den fysiske verden. Da var det tit

ude for, at indtrykkene fra omverdenen bevirkede i det mindste en midlertidig omstilling af dets bevidsthedsliv og herigennem medførte, at det f.eks. kom ud af dårligt humør, nedtrykthed og tvangsforestillinger og i stedet kom ind på tanker af harmonisk og glædesbefordrende karakter. Men det kan altså ikke på samme måde lade sig gøre i den åndelige verden, i hvert fald ikke i den første sfære.

Her er der intet til at aflede opmærksomheden, hvorimod væsenet helt opsluges af de scenarier, som dets skaberevne på foranledning af de fremherskende begærkræfter, der råder i den, frembringer i den åndelige materie. Situationen medfører med andre ord, at det såre let bliver spærret inde i et eller andet mentalt fængsel, hvorved altså forstås en sfære af specielle tankearter og tankekombinationer.

Pointen i nærværende redegørelse er således den, at det levende væsen i den åndelige verdens første sfære let bliver opslugt eller indkapslet i et mentalt fængsel, fordi det ikke længere er i berøring med en yderverden, der kan give impulser til andre tankeindstillinger end de, der netop for øjeblikket beskæftiger det.

Så længe det er positive og "lyse" tankearter, der danner det mentale fængsel, kan situationen naturligvis som allerede nævnt virke meget tilfredsstillende. Men når det, som i tilfældet med fysisk afsporede væsener, drejer sig om mentale klimaer af en helt anden beskaffenhed, ser forholdet ganske anderledes ud. Her lader tilstanden sig i virkeligheden kun træffende karakterisere ved begreber som "skærsild" eller "helvede". – Et andet forhold, som bidrager til at understøtte helvedes-karakteren, er dette, at det levende væsen i den åndelige verden befinder sig i en særdeles vanskelig situation hvad angår det at anstille objektive tidsbetragtninger. Her gives der ingen stabile ure så lidt som andre instrumenter til brug for objektiv tidsmåling, hvilket uden videre indebærer, at de levende væsener lever på subjektive tidsforestillinger. Noget sådant kan man også komme ud for i den fysiske verden. Det finder f.eks. sted, når ens ur er gået i stykker, og man ikke på anden måde kan komme i berøring med et tidsmåleinstrument, f.eks. solens stilling i forhold til verdenshjørnerne. Man vil hurtigt opdage, at man med hensyn til tidsbetragtning er ganske overordentligt vanskeligt stillet. Man er faktisk ganske ude af stand til at afgøre, hvor længe en eller anden situation har varet. Sekunder kan føles som timer, ja dage, dersom oplevelsen på en eller anden måde er utilfredsstillende (f.eks. ikke tilstrækkeligt fængslende, og dage eller timer kan føles som sekunder, dersom livsoplevelsen helt bjergtager én. Men hvad der i hvert enkelt tilfælde er virkeligt i objektiv forstand, kan man ikke afgøre. Således også med hensyn til det levende væsen under dets ophold i den åndelige verden. Her er det i renkultur ude af stand til at afgøre de enkelte situationers rent faktiske længde eller varighed, og dette er netop skæbnesvangert, når den oplevede tilstand som i nærværende tilfælde er utilfredsstillende – ja, ikke blot utilfredsstillende, men ligefrem ulidelig. Individet føler hurtigt, at forholdene har hersket i en evighed, hvilken fornemmelses frygtelighed yderligere forstærkes derigennem, at det i sin hjælpeløse situation ikke er i stand til at øjne nogen som helst udsigt til en ændring i tilstanden. Det havner med andre ord relativt hurtigt i den situation, at det så at sige føler sig levende begravet. Det føler sig levende begravet i en verden af utålelighed og håbløshed. – Det befinder sig i det yderste mørke.

At væsener, der fører deres tilværelse under sådanne forhold, som regel hurtigt drives til en sådan grad af elendighedsfølelse og ydmyghed, at de bliver indstillet på for enhver pris at søge hjælp, turde være indlysende, og vi skal netop senere komme til at se, at en sådan hjælp faktisk i høj grad er mulig, ligesom vi skal få et indtryk af, i hvilken skikkelse den vil kunne optræde.

15b.

Den næste væsenstype, vi skal beskæftige os med, er repræsenteret ved mennesker, der er blevet

bundne i en eller anden ondartet psykisk last eller afsporing. Der tænkes her specielt på den kategori af mennesker, der er kommet ind på vanen med at beskæftige sig med syge, afsporede og perverse tanke- og følelsesarter. For eksempel gives der jo mennesker, der har anlagt en så gennemført sjofel og nedrangeret tankegang, at de ikke kan sige to ord, uden at tankegangens natur og kvalitet kompromitterer sig. Der gives ligeledes mennesker, der i den grad har vænnet sig til en tankegang udformet i eder, forbandelser, besværgelser og kraftudtryk, at de ikke kan åbne munden, uden at en sand kloakstrøm af åndeligt smuds og snavs flyder fra deres læber. Og der findes mennesker, som så uhyggeligt svælger i beskæftigelsen med pornografi, uterlighed og liderlighed, i vold og sadisme, i krig, mord og drab, at de til sidst ligefrem mister kontrollen over deres dømmekraft og så at sige pr. automatfunktion og ganske hæmningsløst producerer forestillinger fra disse emneområder. Der gives også mennesker, der har fået mani for giftig og grotesk satire og for spot og karikatur, således at de ikke længere er i stand til at udtrykke sig nøgternt og objektivt. Og endelig gives der mennesker, som i den grad har vænnet sig til at blande løgn og sandhed, at de ikke mere er i stand til klart at skelne det ene fra det andet. Der findes kort sagt en lang række eksempler på mennesker, der har fået deres psyke afsporet.

Også i disse menneskers tilfælde er situationen tålelig, så længe den fysiske tilværelse består, og af samme grund som nævnt under punkt 15a. Men helt anderledes stiller tingene sig, når disse væsener ved døden gør deres entre i den første sfære. Her bliver de pludselig på realistisk, naturalistisk vis præsenteret for indholdet i deres bevidstheds lavere lag, idet netop disse lag jo repræsenterer deres fremherskende interesser og derfor også først kommer til udfoldelse i den åndelige materie. Nu kommer hver enkelt altså med ét i den situation, at vedkommendes omgivelser udelukkende består af hans eller hendes egne perverse, afsporede og fordrejede tankefostre og følelsessymboler levendegjort i den letbevægelige åndelige materie; og andet er der foreløbigt ikke for denne type væsener at opleve! Der er ingen gylden og varmende sol til at kaste lys og farve over landskaberne, ingen fugle til at bryde stilheden med deres sang og livlige kvinden og ingen sarte blomster til at lyse op på jorden for dets fod. Der er heller ingen ren og frisk luft at indånde, og frem for alt er der ingen sympatiske og naturlige medmennesker til at komme det i møde. Der er kun de dystre virkninger af mødet mellem den åndelige materie og de lavere lag i dets egen skaberevne, virkninger, der f.eks. kan tage form af groteske, truende landskaber med uhyggelige belysnings- og temperaturforhold, af stinkende sumpe og kvælende, slimede moradser, i hvilke der vælter sig rædselsvækkende gespenster og uhyrer. De kan også tage skikkelse af rene infernoer af vold, drab, mord og perversitet, infernoer, i hvilke det skabende individ hurtigt selv vil komme til at føle sig personligt engageret på dramatisk vis og dermed infernoer, af hvilke det selv føler sig truet på liv og førlighed. Men så tryllebundet vil det også her være, at det er ude af stand til at hæve forbandelsen. Det er et hjælpeløst offer for sin egen afsporede skaberevne og dermed totalt fastlåst i sit eget selvskabte mentale fængsel; og af nøjagtigt den samme grund, som nævnt under punkt

15a.

Der findes ingen objektiv yderverden ved siden af den, det selv skaber, som kan aflede dets opmærksomhed herfra til fordel for igangsættelsen af andre og sundere tankebaner. Ydermere kan det ikke komme på sporet af sammenhængen mellem de ydre scenarier og dets egen indre tilstand, hvad der ligeledes hænger sammen med manglen på en stabil, objektiv yderverden at støtte sig til foruden den, tankeverdenen nu repræsenterer. Og endelig gør også den subjektive tidsforestillingssituation sig her gældende. Nu og da skimter det måske nok i en fjern og flygtig vision scenarier af lys, skønhed, glæde og harmoni, men disse visioner, der er fremkaldt af de højere lag og kræfter i dets bevidsthed og skaberevne, toner atter hastigt bort for blot på ny at give plads for helvedespanoramaerne. Og det sker, fordi netop disse højere lag i skaberevnen og bevidstheden ikke i nær så høj grad har været dyrket under den fysiske tilværelse som de, der fremkalder skærsild

stilstanden. Disse er de fremherskende bevidsthedskræfter, og som sådanne præger og dominerer de også livsoplevelsens scenarier i den første epoke af væsenets ophold i den åndelige verden. – Men ligeledes her turde det være indlysende, at de implicerede individer hurtigt vil komme i en situation, hvor de bliver modne for hjælp udefra. Og også her skal vi senere komme til at se, at hjælp både kan og vil blive etableret.

15c.

Vi kommer så til omtalen af den type mennesker, der ankommer til den første sfære i en tilstand, hvor de er fyldt med nag og bitterhed, måske had og hævnthørst mod en eller flere personer i deres tidligere omgangskreds. Og yderligere omfatter dette punkt den type mennesker, der enten er permanent kritiske og intolerante, eller permanent misfornøjede med alt og alle. Også disse mennesker bliver uundgåeligt ofre for mentale fængsler af trist og mørk karakter som følge af deres indgroede negative tilstand og indstilling. Thi den medfører uundgåeligt, at den åndelige materie danner sig til i overensstemmelse hermed. Ganske vist er den her berørte skærsildstilstand ikke af helt så fundamental og utålelig karakter, som tilfældet er med hensyn til den, der er beskrevet under de to foregående punkter, hvilket simpelthen skyldes, at den ikke baserer sig på helt så dybt forankrede anlæg i skaberevnen som disse. Men den er dog mere end tilstrækkelig til at fremkalde en ulykkelig og håbløs situation for individerne, der oplever den, en situation, hvor de føler sig udelukkede fra alt, hvad der varmer og glæder, inspirerer og lyser op i tilværelsen. Og da de som i de foregående tilfælde selv er de skabende ophav og udgangspunkter for den triste tilstands beståen i forbindelse med manglende evne til ved egen hjælp at opdage denne sammenhæng, kommer også de hurtigt i den situation, hvor de føler behov for hjælp. Og også her bidrager den subjektive tidsopfattelsessituation til at fremskynde dette tidspunkt.

15d.

Herefter skal endelig omtales den type mennesker, der i den første sfære bliver ofre for deres religiøse forestillinger, og her specielt de mennesker, der har modtaget den specielle, kristne påvirkning.

Med hensyn til netop den type mennesker, der har fået deres religiøse forestillinger udformet af den såkaldte kristne kirke, er der som bekendt tale om væsener, der møder op i den første sfære med en forestilling om, at der hinsides døden kun findes en himmel og et helvede, og at man i al evighed vil blive optaget som indvåner i enten den ene eller den anden af disse to mulige tilværelseszoner, alt afhængigt af hvorledes ens færden på jorden har været beskaffen. Ganske vist har de således indstillede væsener også kendskab til sakramenterne og syndernes forladelse ved Guds nåde og Kristi offerdød, men inderst inde føler de alligevel, at det er kvaliteten af deres egen handel og vandel, der i sidste instans vil være udslagsgivende. Naturligvis kan det ikke udelukkes, at adskillige troende kristne har en meget stærk tillid til sakramenternes virkning og bæredygtighed, men det forhindrer dog for det første ikke, at hver og en med gysen og afsky må tænke på helvedes eksistens. Og for det andet forhindrer det ikke, at de også hver og en hurtigt kommer til klarhed over, at nedstyrning i dette helvede var dem vis, dersom det var personlig fortjeneste, der afgjorde sagen.

Fra Martinus' side fremhæves det nu, at det blotte kendskab til helvedes eksistens og indretning plus frygten for forstødelse dertil sammen med erkendelsen af, at en sådan skæbne var enhver vis, dersom det var personlig fortjeneste, det kom an på, at disse omstændigheder for en overvejende del af kristent opdragede menneskers vedkommende medfører et mere eller mindre omfattende møde med netop et sådant helvede, når de betræder den første sfære. Samvittigheden vil hurtigt dukke op og tage føringen i væsenets vurdering af sine chancer for henholdsvis frelse eller fortabelse rent bortset fra, at selv den mest beskedne indstilling på de af præstestanden påførte helvedesforestillinger øjeblikkeligt vil medføre, at veritable helvedespanoramaer træder frem i den

åndelige materie. Og der skal i dette øjeblik ikke meget til for helt at indfange og tryllebinde væsenet i disse forestillinger. Alene frygten for dem kan gøre udslaget, thi jo mere man frygter en ting, jo mere tilbøjelig er man som regel også til at fremmane forestillinger om den; og således også med hensyn til det "kristne" helvede. Alene frygten for det er tilstrækkeligt til at mane forestillinger om det frem – og vel at mærke forestillinger, der nu optræder i den åndelige materie i konkrete og realistiske panoramaer og scenarier. Og netop dette, at forestillingerne træder frem og danner scenarier, er en omstændighed, der på særdeles effektiv måde er velegnet til at bevirke en fuldstændig indfangning af individet.

Thi på ny kan det ikke opdage, at det selv er ophav til visionerne, men tror, at det er et virkeligt, objektivt helvede, det skuer. Og som det i sin tid gik Lots hustru, går det også med den troende kristen. Han eller hun bliver til en saltstøtte, hvilket her vil sige, at indstillingen på de første helvedesvisioner hurtigt vil indfange væsenet helt i den forstand, at det i løbet af kort tid bliver så tryllebundet af disse visioner, at det simpelthen ophører med at producere andet end netop disse.

Den næste fase i udviklingen vil nu være den, at væsenet kommer til at tænke på, at det vist selv er på vej til indvielse i dette helvede med alt, hvad det rummer af kvaler og pinsler, – altså, at det er blevet forstødt hertil. Og aldrig så snart har denne tanke strejft det, førend det direkte er inddraget i det. Det hvirvles nu gennem en malstrøm af helvedesoplevelser, spændende over hele det repertoire af forestillinger, som er blevet påført det af præster og andre forkyndere af den kristne lære i hin tid, da det levede på jorden. Det oplever at blive brændt i helvedes evige luer og at blive knebet og martret af små djævle med glødende tænger m.v., akkurat som det har lært det, den gang det i den fysiske verden lyttede til forkyndelserne. Også her synes tiden at stå stille, hvilket sammen med forestillingen om, at tilstanden skal fortsætte i al evighed, naturligvis tjener til at forstærke følelsen af fortvivlelse og håbløshed i ganske overvældende grad.

Ganske vist kan de her skildrede eksempler på kristne helvedesoplevelser iagttaget fra et tilstrækkeligt overlegent bevidsthedstrin se meget harmløse og måske endda til en vis grad både naive og komiske ud. Men det gælder her som i så mange andre af livets forhold, at den, som tror at stå, skal se vel til, at han ikke falder. Det er i hvert fald en kendsgerning, at netop helvedesoplevelser af den her skildrede karakter er blevet millioner og atter millioner af godtroende, religiøst indstillede mennesker til del gennem tiderne, blot fordi man i sit snæversyn og intolerance har set sin fordel i at indføre helvedesbegrebet som skræmmebillede i pædagogikkens tjeneste. For det bør bemærkes, at det kristne helvede for de mennesker, der tror på dets eksistens, og som i henhold til denne tro i forbindelse med de foran anførte biomstændigheder (subjektiv tid m.m.) bringes til at opleve det under deres ophold i den første sfære, at dette helvede for disse menneskers vedkommende er ensbetydende med oplevelsen af selve indbegrebet af rædsel og håbløshed, smerte og pine; og ikke mindst fordi det er blevet proklameret som en tilstand, der skal fortsætte i al evighed, og hvorfra der ikke gives udfrielse og frelse. I denne forbindelse kunne det også have sin betydning at tænke på de strømme af menneskelig lidelse, som doceringen af og troen på helvedes eksistens og "griskhed" har nedkaldt over menneskene gennem tiderne derved, at mennesker – og her ikke mindst i deres egenskab af fædre og mødre – den ene gang efter den anden har måttet se og høre deres nærmeste, deres forældre og søskende, deres ægtefælle, børn og børnebørn blive fordømt til henlevelse i helvedes evige pine af et dømmelystent præsteskab, blot fordi de pågældende ikke havde været i stand til at efterleve det kristne trosmønster og den kristne etik til punkt og prikke, ja endog ofte blot fordi de på en eller anden måde havde mishaget samme præsteskab eller var kommet dets interesser på tværs. Men her er der den balance i tingene, at de, der i så høj grad tror på og docerer dette helvede og i deres fremtrædende intolerance nænner at dømme andre til det, i tilsvarende grad selv

bliver dets gæster. Og således fuldbyrder sig på endnu et område af livet den gamle sandhed: "Dømmer ikke, I elskelige. Thi med hvad dom, I dømmes, skal eder selv tilmåles".

-Og a propos: som det forhåbentlig vil forstås, er den foranstående redegørelse på ingen måde fra forfatterens side tænkt som nogen kritik af eller dom over kirken og dens tjenere. Dette være så langt fra tilfældet. Den er udelukkende kun tænkt som en redegørelse for et typisk eksempel på, hvorledes ufuldkomne menneskelige forestillinger om de højeste ting kan skabe tilværelsen om til et helvede af håbløshed og lidelse både her og hinsides. Men set i netop dette lys virker til gengæld så meget mere velgørende Martinus' udsagn om, at også det kristne såvel som alle andre former for religiøse helveder, der trives på jorden, kun har deres tid, både i den forstand, at troen på deres eksistens i en ikke alt for fjern fremtid vil være en saga blot, og i den forstand, at deres forekomst i den første sfære trods alt også kun varer en begrænset tid – ja, endog en meget begrænset tid. Thi også her vil situationens ulidelighed særdeles hurtigt gøre sig gældende og bringe væsenet til i sin yderste nød at anråbe den almægtige Gud om benådning og frelse. Og som allerede nævnt i lektion 35 betegner netop dette initiativ i hvert eneste eksisterende tilfælde med usvigelig sikkerhed den ufejlbarlige vej til udfrielse af de lidelser, som det bedende væsen just knuges i.

16.

Vi har nu studeret en række eksempler på supplerende årsager til, at opholdet i den første sfære kan komme til at forme sig som en helvedesoplevelse for de implicerede væsener. At emnet i virkeligheden så at sige er uudtømmeligt, skal der ikke lægges skjul på; det følger simpelthen af, at der faktisk ikke er grænser for omfanget af de måder og områder, som menneskelig ufuldkommenhed, nød og elendighed kan gøre sig gældende på. Man behøver her blot at tænke på de efterdønninger i den åndelige verdens første sfære, som f.eks. forbrydelser (herunder også krigsforbrydelser), mord, drab, vold, tyveri og bedrageri afstedkommer for både gerningsmændene og deres ofre. Tanken kan også falde på de virkninger i samme retning, som fremkaldes af smertefulde sygdomme, der fører til døden, rent bortset fra den skæbne, der træffer mennesker, som enten ved ulykke eller på naturlig vis dør i en tilstand af melankoli, sorg, depression, livslede eller virkelig sindssyge.

Og ligeledes kan man betænke, hvad savnet af efterladte pårørende kan betyde for et menneske, der pludseligt ved døden får overført sin bevidsthed til den åndelige verden. Hvor mange mennesker er forøvrigt ikke på voldsom måde blevet dræbt i en helt unaturlig alder under deres gerning som soldater. Hvad tror man ikke alene disse tusinder af sjæle kommer ud for i den første tid af deres ophold i den åndelige verden, disse sjæle, der aldeles ikke er nået at blive modne til en permanent tilværelse i denne åndelige verden, således som det ville være tilfældet, hvis de ankom efter at have fuldført et fysisk liv ved støvets år. Betænk ligeledes, hvad den moderne trafik kræver af ofre, der får en voldsom og unaturligt brat død og derigennem på forhånd dømmes til at komme i vanskeligheder i den åndelige verden. Selvmordere, ateister og udødelighedsbenægttere er et helt kapitel for sig. Ja, man kunne blive ved med at opremse nye og atter nye eksempler. Dette er imidlertid til ingen som helst glæde for os. Snarere vil det nu kunne være os til inspiration og berigelse at erfare både, om lyren også har andre strenge, og om den metode, som bringes i anvendelse for at hjælpe de ulykkelige stillede mennesker i den første sfære. Thi til advarsel for os selv – har vi vist allerede for længst fået en grundig forståelse af, at det i hvert fald ikke er nogen overdrivelse at hævde, at opholdet i den første sfære kan komme til at forme sig som en skærsilds- eller helvedesoplevelse. Vi skal derfor i den følgende lektion komme til at erfare, at den første sfære så vist også kan fremtræde som et paradiscenarie for væsenerne, lige som vi skal komme til klarhed over den fremgangsmåde, der drages i anvendelse, når det drejer sig om at udfri de ulykkelige fra de selvskabte helvedestilstande, som de af den ene eller anden grund er blevet fængslede eller forvarede i.

Spørgsmål til lektion 37

1. Kan man tale om, at den første sfære ligefrem ved sin natur er bestemt til kun at kunne friste de levende væsener til midlertidige og kortvarige ophold?
2. Er styrken og graden af det omfang, i hvilket de levende væsener i givet fald oplever den første sfære som skærsild eller helvede, ens for alle levende væsener?
3. I benægtende fald af spørgsmål 2: hvad er nævnte styrke og grad da bestemt af?
4. Nævn de mest fundamentale årsager til, at den totale overflytning til den åndelige verden betyder så stor en ændring i det fysisk og psykisk afsporede væsens hele situation.
5. Er der grundlag for at tale om, at det "kristne" helvede virkelig eksisterer?
6. I bekræftende fald af spørgsmål 5: a) hvilke omstændigheder bidrager i særlig grad til, at mennesker opsluges af dette helvede, og b) er præster og andre forkyndere af den kristne lære principielt fritagne for at gæste dette helvede?
7. Prøv at nævne noget, der betegner et særligt fundamentalt fællestræk ved de skærsildssituationer, der er skildret i denne lektion.

Løsningen til lektion 36's opgavetillæg

- 1) Det sæt interessesfærer, som det levende væsens rent fysiske processer repræsenterer
  - 2) Ja
  - 3) Nej
  - 4) Dette, at den fysiske materie øver modstand mod at blive bevæget, samt i forbindelse hermed dette at få overvindelsen af denne modstand til at lykkes
  - 5) Nej
  - 6) 1) Ønsket om at opnå primitiv fysisk nydelse. 2) ønsket om at opnå primitiv psykisk nydelse, der er det samme som dyrkelsen af forfængelighed
  - 7) En helvedesoplevelse
  - 8) Det levende væsens tilbøjelighed til at vinde medvæsenernes hyldest og beundring
  - 9) Ja
  - 10) Til en helvedesoplevelse
  - 11) a) Ja, b) den betegner en sikker vej til udfrielse af den opståede helvedestilstand
- P.B.-J.
- NB. Disse svar er godkendt af Martinus